

Argumentacija Sodišča Evropske unije kot zgled za argumentacijo slovenskih sodišč*

Marko Novak**

POVZETEK

Slovenija je že dobrih 15 let članica Evropske unije (v nadaljevanju EU). Pri zagotavljanju enotnosti prava EU ima pomembno vlogo predhodno odločanje Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju EU). Slovenska sodišča so do zdaj vložila že prek 20 zahtev za predhodno odločanje in zdi se, da se kakovost tovrstnih zahtev kot tudi upoštevanje odgovorov SEU izboljšuje, kar pomeni, da je vpliv argumentacije SEU na slovenska sodišča vsaj v tem smislu pozitiven. Omenjeno tematiko smo preučevali v okviru mednarodnega raziskovalnega projekta Jean Monnet Module in se prek analize dokopali do naslednjih ugotovitev: (i) predhodna vprašanja slovenskih sodišč SEU so večinoma potrebna in smiselna; (ii) slovenska sodišča odgovore na predhodna vprašanja oz. mnenja SEU večinoma upoštevajo; (iii) argumentacija SEU prispeva k napredku argumentacije slovenskih sodišč glede postavljanja vprašanj za predhodno odločanje in tudi glede reševanja drugih zadev s področja prava EU; in (iv) argumentacija SEU le delno prispeva k napredku argumentacije slovenskih sodišč na drugih področjih.

Ključne besede: pravna argumentacija – SEU – predhodno odločanje – slovenska sodišča – Jean Monnet Module.

---

*V zvezi s pregledom odmevnejših slovenskih primerov predhodnega odločanja SEU gre za njihovo izčrpno pripravo posebna zahvala Teji Križan. Zahvaljujem pa se tudi vsem drugim študentom za sodelovanje pri modulu.

** Redni profesor za filozofijo in teorijo prava ter ustavno pravo na Evropski pravni fakulteti Nove univerze.

Argumentation by the Court of Justice of the European Union to impact Slovene courts' argumentation

ABSTRACT

Slovenia has been a EU member for more than 15 years already. The CJEU's preliminary ruling procedure has a key role to ensure the uniformity of EU law. Slovene courts have thus far submitted more than 20 requests for such ruling, and it seems that the quality of them as well as of how the replies are taken into consideration have improved. This entails that the impact of CJEU's argumentation on Slovene courts is generally positive. The mentioned topic was researched and analyzed within the Jean Monnet Module project, whereby the following was established: (i) preliminary ruling requests by Slovene courts are mainly necessary and reasonable; (ii) CJEU opinions upon preliminary ruling requests are generally followed by Slovene courts; (iii) CJEU's argumentation in preliminary ruling opinions and other issues of EU contributes positively to the improvement of Slovene courts' argumentation; and (iv) CJEU's argumentation only partially contributes to Slovene courts' argumentation in other areas of law.

Keywords: legal argumentation - CJEU - preliminary ruling - Slovene courts - Jean Monnet Module.

I. Uvod: projekt *Jean Monnet Module*

Po mnenju uglednih srednjeevropskih teoretikov naj bi post-socialistične države na tem evropskem področju zaznamovali ostanki pravnega formalizma¹ kot dediščine odnosa socialističnih političnih ureditev do prava. Formalizem je med drugim v tem primeru pomenil »črkobralsko« držo razlagalca pravnega pravila, tudi sodnika, ki je pomenil varno »skrivanje« za »črko zakona«, da ne bi s širšo, bolj vsebinsko razlago tvegali konflikt z

---

¹ Formalnost ali oblikovnost je pomembna lastnost prava, saj zagotavlja tako potrebno pravno varnost. Formalizem pa pomeni pretiravanje z obliko. V zvezi s pravno razlago bi to pomenilo preveč rigidno (ali dobesedno) razlago pravnega besedila, ki zanemarja druge možne, bolj razumne vsebinske razlage.

vsemogočno politično oblastjo. Po demokratičnih spremembah konec osemdesetih in začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja takšne nevarnosti ni več, saj imamo moderne ustavno-demokratične pravne sisteme, na čelu z ustavnimi sodišči, vendar naj bi tovrstna *forma mentis* vsaj deloma ostala in se le počasi spreminjala.²

Vsled takšni opredelitvi post-socialističnega pravnega formalizma smo želeli gornjo tezo preizkusiti v okviru mednarodnega raziskovalnega projekta, modula Jean Monnet, ki ga razpisuje Evropska unija v okviru programa Erasmus+.³ Ko je Slovenija leta 2004 vstopila v EU, je v ustavnem smislu sprejela tudi nadrejenost Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju SEU) in tudi naša sodišča so postala sodišča EU, v določenem smislu in obsegu pravzaprav podrejena SEU. To sodišče je sicer že desetletja v pogonu. V tem času se je nabralo veliko pomembnih judikatov, ki so bodisi le razlagali temeljne pogodbe ali nadalje razvijali pravo EU. V tem času je SEU razvilo tudi svojski pristop k razlagi in argumentaciji svojih odločb, ki pritiče najvišjemu sodišču večnacionalne in večjezikovne naddržave skupnosti, ki kot neke vrste ustavno sodišče skrbi za koherentnost in enotno razlago prava po celotni uniji.⁴ Obenem SEU združuje tudi moderne ustavne in demokratične tradicije vladavine prava in človekovih pravic, ki naj bi se že v povojnem obdobju odmaknile od tradicije stro-

² Glej npr. Uzelac, *Survival of the Third Legal Tradition?* *Supreme Court Law Review* 49, 2010, str. 377; Manko, *Survival of the Socialist Legal Tradition? A Polish Perspective.* *Comparative Law Review* 4.2, 2013, str. 1–28; Manko, *Weeds in the Gardens of Justice: The Survival of Hyperpositivism in Polish Legal Culture as a Symptom/Sinthome.* *Polemos – Journal of Law, Literature and Culture* 7.2, 2013, str. 207–233; Kühn, *The Judiciary in Central and Eastern Europe: Mechanical Jurisprudence in Transformation?* Boston: Martinus Nijhoff Publishers 2011. O slovenski situaciji glej Avbelj, Letnar Černič, *The Impact of European Institutions on the Rule of Law and Democracy, Slovenia and Beyond*, Hart Publishing, 2020.

³ Projekt Jean Monnet Module št. 575430-EPP-I-2016-1-SI-EPPJMO-MODULE, z imenom kot v naslovu tega prispevka je Izvršna agencija za izobraževanje, avdiovizualnost in kulturo (EU) odobrila z odločbo št. 2016-3232/001-001 z dne 28. 11. 2016. Projekt je trajal tri leta, med 2016 in 2019. Na projektu so poleg nosilca, prof. dr. Marka Novaka, sodelovali še prof. dr. Giovanni Tuzet s Pravne fakultete Univerze Bocconi, dr. Saša Sever, svetovalec na SEU in Nataša Kolavčič, ki je zagotavljala administrativno podporo. Za namen obveščanja javnosti o poteku projekta je bil vzpostavljen tudi poseben zavihek na spletni stran Evropske pravne fakultete (<https://epf.nova-uni.si/mednarodno-sodelovanje/ostali-mednarodni-projekti/jean-monnet-modul/>). Vsako leto projekta je bilo izvedenih 70 ur predavanj, pri čemer je šlo za teoretične teme (npr. pravna argumentacija SEU, argumentacija SEU med evropskim kontinentalnim pravom in pravom common law, argument pravne politike, argument večine, argument precedensa, teleološka razlaga in teleološka razlaga v Italiji) in praktične primere. Pri tem je Sever dvakrat letno predstavil nove primere iz Slovenije na SEU, s študenti pa smo obravnavali večino slovenskih primerov predhodnega odločanja SEU iz preteklih let. Najprej so sodelovali le študenti podiplomskih programov, zadnje leto pa še študenti tretjega letnika dodiplomskega programa. Študenti so na koncu prejeli certifikat o udeležbi na projektu.

⁴ To se zdi tudi razlog, da bi težko sklepali na njegov pretirani formalizem, saj ga preprečuje že institucionalno-sistemska položaj tega sodišča.

gega pravnega pozitivizma in formalizma, ki je veljal v 19. stoletju in med obema vojnama.⁵

Tako smo ob prijavi projekta izhajali iz teze, da bi se slovenska sodišča, vsaj v zadevah pristojnosti prava EU, lahko kaj naučila od takšne institucije: torej, argumentacija SEU bo prispevala k manjši formalistični usmeritvi slovenskih sodišč. Naloga, ki se je v fazi prijave zdela izzivalna, je ob odobritvi projekta – zavoljo premajhne omejitve raziskovanja – postala skoraj nemogoča, zato se je bilo za izpeljavo treba nujno omejiti na obvladljivo število primerov. Še posebej obvladljivo in tudi pomembno se je zdelo področje predhodnega odločanja SEU. Tu SEU pojasni *erga omnes*, kako je treba razumeti pravo EU v konkretnem primeru, ko to nacionalnemu sodišču ni jasno. Pri tem je razlagalna argumentacija sodišča svojevrstna, saj je pomembna za celotno EU in ne le za posamezno državo članico in sodišče, od kjer je prišlo tovrstno vprašanje.

Ob soočenju s sodno prakso in argumentacijo SEU se je nujno zastavilo vprašanje, ali so slovenska sodišča naletela na kakšne težave, vse od leta 2009, ko so vložila prvo zahtevo za predhodno odločanje, oziroma kako so se zgledovala po argumentaciji SEU. Kako se naša sodišča soočajo z argumentacijo SEU na tem področju, nam kažeta predvsem odgovora na dve raziskovalni vprašaji, ki smo si ju zastavili ob pričetku projekta: (1) *Kaj nam priča dejstvo o tem, da je naše sodišče postavilo vprašanje SEU oziroma ali je bilo to smiselno in nujno potrebno*, ter (2) *Kako so nacionalna sodišča upoštevala odgovore SEU v konkretni zadevi oziroma v prihodnjih bistveno enakih zadevah*.

V prvem delu članka tako predstavljamo splošen pristop SEU k pravni argumentaciji v smislu teoretičnega prikaza uporabljanih tehnik. V drugem delu se posvečamo posameznim primerom predhodnih vprašanj, pri čemer najprej predstavimo metodološki pristop k njihovi obravnavi, v drugem delu pa sledi njihov pregled s kratkim komentarjem glede uporabljene metodologije in ugotovljenih rezultatov. V tretjem delu analiziramo slovenske primere in podajamo splošne ugotovitve glede (i) potrebnosti spraševanj slovenskih sodišč SEU in (ii) upoštevanja odgovorov SEU s strani predložitvenega in drugih sodišč v istem ali podobnih primerih.

---

⁵ Kühn (op. pod črto 4), prav tam.

II. Splošno o pravni argumentaciji SEU

Že položaj tega sodišča v sistemu EU narekuje, da to sodišče v razlagalnem oziroma argumentativnem smislu⁶ glede razlage prava EU nikakor ni formalistično, kar v večini velja tudi za nacionalna ustavna sodišča, ampak je kvečjemu funkcionalistično oziroma instrumentalistično.⁷ Razlagalni formalizem torej pomeni strogo sledenje formi oziroma okviru besedila, tako rekoč »za vsako ceno«. To je sicer upravičeno, ko imamo relativno jasno besedilo in njegova tovrstna razlaga ne vodi do nelogičnosti ali celo absurdov glede razumevanja konkretnega primera. Na drugi strani funkcionalistična ali instrumentalistična razlaga ne jemlje besedila kot namenjenega samemu sebi, temveč jo zanima predvsem njegova funkcionalna uporaba v konkretnem primeru. Takšna razlaga bo nujno prišla v poštev pri nejasnih primerih, ko bo pravno besedilo nejasno (npr. dvoumno ali večpomensko) in bo dobesedna razlaga težko v pomoč pri razumevanju besedila in posledični rešitvi spora. V teh primerih razlagalni formalizem ni ustrezen, ker je besedilo treba šele napolniti s pomenom.

Pristop SEU nikakor ni formalističen, temveč je funkcionalen, kar je vsaj v zadevah predhodnih odločitev zajamčeno s samo funkcijo SEU, ki je v zagotavljanju enotne razlage v celotnem pravu EU. V triadi različnih kanonov interpretacije, kjer si po vrstnem redu sledijo jezikovna, sistemska⁸ in namenska razlaga,⁹ je jezikov-

⁶ Tu štejem, za potrebe tega sestavka, da sta ‚razlaga‘ in ‚argumentacija‘ pravzaprav različni strani istega kovanca: predvsem nejasna pravna določila mora sodišče, da jih razume in uporabi, najprej razložiti, potem pa pojasniti oziroma utemeljiti (tj. argumentirati z (razlagalnimi) argumenti – kot razlagalna stališča, podprta z razlogi), zakaj jih je razlagalo na takšen način. Podobno tudi Feteris, *Fundamentals of Legal Argumentation*. Dordrecht, Springer, 2017, ki meni, da sodniki pri razlagi in uporabi prava sprejemajo odločitve, ki jih je treba utemeljiti (argumentirati).

⁷ Novak, *Dobesedna razlaga v pravu kot trdno izhodišče*. Odvetnik, leto XIII, št. 4 (54), 2011, str. 12.

⁸ Sem spadajo tudi merila, ki zadevajo kontekstualnost, sedes materiae, doslednost in koherentnost, skratka statični vidik razlage prava EU. Bengoetxea, *The Legal Reasoning of the European Court of Justice*. Towards a European Jurisprudence. Oxford, Clarendon Press, 1993, str. 240-251, mednje uvršča naslednje argumente: per analogiam, a fortiori, lex specialis, lex superior, a contrario in a pari. Podobno tudi Beck, *The Legal Reasoning of the Court of Justice of the European Union*, Hart Publishing, 2012, str. 28–34, katerega pristop pa je bolj retoričen, saj dodaja še t. i. ‚hevristična‘ zunajpravna merila sodniškega razlogovanja, kot so javno zaupanje v sodniške odločitve, politične omejitve, politična modnost in politična korektnost, institucionalni etos ter osebni moment.

⁹ Temeljno delo na tem področju je McCormick, Summers, *Interpreting Statutes. A Comparative Studies*. Aldershot, Brookfield, Hong Kong, Singapore, Sydney, Dartmouth, 1991. V slovenski pravni teoriji ne ločujemo nujno med namensko in teleološko razlago, kot to denimo počno drugje, kjer med njima deloma razlikujejo. V pravni argumentaciji SEU gre bolj izrazito za ‚teleološko‘ razlago. Sicer pa purpose (v smislu purposive interpretation) pomeni bolj cilj, intention pa to, kar mi imenujemo namen (v ožjem smislu). Pri namenski razlagi SEU praviloma najdemo dinamična merila, kot so: doktrina effet utile, teleološka razlaga predvsem glede direktiv, merila posledic, uravnoteževanje načel ter pravno-politični (policy) argumenti (Bengoetxea (op. pod črto 10), str. 251–262).

na razlaga SEU zaradi večjezičnih različic pogodb najbolj v ozadju.¹⁰ Bolj od nje se SEU zanaša na sistemsko razlago, saj je še posebej pomembno, da tako velik sistem, kot je pravo EU, ki deluje v toliko različnih pravnih državah z deloma različnimi pravnimi sistemi, deluje čim bolj koherentno.¹¹ Poleg teh statičnih meril so po drugi strani pomembna pri razlagi tudi dinamična merila v smislu namensko-funkcionalne razlage, saj je takšen velik sistem, v katerem se nenehno dogajajo spremembe, nemogoče »vzdrževati« le s pomočjo statičnih meril, kar bi pomenilo preveliko okorelost in okostenelost in s tem rigidnost pravnega besedila glede reševanja trenutnih pravnih problemov.

Sama od sebe se ponuja primerjava med SEU in nacionalnimi ustavnimi sodišči, saj je SEU tudi pravzaprav neke vrste ustavno sodišče na nadnacionalni ravni. Ravno tako kot nacionalna sodišča, ki bdijo ne le nad skladnostjo nacionalnih pravnih redov z ustavo, temveč omogočajo tudi pravni razvoj glede na spreminjanje se družbene okoliščine, tako SEU skrbi za skladnost prava EU v državah članicah kot tudi za njegov razvoj na nadnacionalni ravni.¹² Podobno kot pri primerjavi med ustavnimi sodišči in rednimi sodišči v posamezni državi članici, kjer so ustavna sodišča nujno manj formalistična od rednih sodišč, saj so premise za njihovo odločanje nujno bolj abstraktne in splošne, se zdi, da bo veljalo to tudi za razmerje med SEU in rednimi sodišči držav članic, ko uporabljajo pravo EU neposredno (prek uredb) ali posredno (prek implementiranih direktiv).

Toda kaj bi se torej lahko redna sodišča držav članic lahko sploh naučila od SEU, če je že njihova interpretacijska in argumentacijska institucionalna situacija nujno različna od SEU? Predvsem to, kako je treba pravila EU uporabljati s pomočjo meril iz prava EU, ne pa izključno prek nacionalnih pravnih meril. V tem smislu se zdi prav postopek predhodnega odločanja SEU neke vrste »seminar«, ki ga to sodišče nenehno opravlja za nacionalna sodišča, ko sprožijo tovrsten postopek. V teh primerih gre za povsem konkre-

¹⁰ Zanimivo pa je, da je bila do leta 1963 ta bolj v ospredju. Razlog za to je najbrž bil v še ne toliko jezikovno raznoliki skupnosti. Pri jezikovni razlagi se upoštevajo različne verzije temeljnih pogodb in drugih zakonodajnih aktov, njihov običajni in tehnični pomen ter tudi pravilo, da je treba avtonomne pojme EU razlagati v skladu z njihovim pomenom v EU, kar je že blizu sistemski razlagi, ki terja koherentnost. V okviru jezikovnega merila razlage pomeni ugotovitev dobesednega pomena pravzaprav nekakšno samo-zadržanje razlagalca (Bengoetxea ((op. pod črto 10), str. 234–240).

¹¹ V več sodbah SEU je moč najti sklicevanje na argument koherence (M. Novak, *Pravna argumentacija v praksi*, Ljubljana, GV Planet, 2010, str. 95–97).

¹² Številne med najpomembnejšimi doktrinami prava EU so se razvile ravno skozi sodno prakso SEU (npr. načelo primarnosti, neposrednosti, doktrina *acte claire*, itd.).

tna in posamična vprašanja uporabe prava EU v specifični situaciji, a s časom nacionalna sodišča prav gotovo tudi prevzamejo način razmišljanja in razlage s strani SEU.¹³

III. Slovenska sodišča in predhodne odločitve SEU

1. Splošno o raziskovalni metodologiji

Od leta 2009, ko so slovenska sodišča poslala prvo zahtevo SEU za predhodno odločitev, se je nabralo že 25 zadev. Kot že omenjeno, smo si v zvezi z raziskavo naložili odgovoriti predvsem na dve vprašanji. (1) Najprej nas je zanimalo, kaj nam priča dejstvo o tem, da je naše sodišče sprožilo postopek predhodnega odločanja SEU: je bilo takšno vprašanje res nujno oziroma kako je to povezano s potencialnim pretiranim formalizmom – ali je vprašanje v smislu udejanja ali preprečevanja pretiranega formalizma?

Tu ne moremo mimo pravila, ki ga je postavilo SEU glede tega, kdaj je sodišču treba postaviti takšno vprašanje SEU. V tej zvezi je SEU razvilo t. i. doktrino *acte clair*, ki pomeni izjemo od zahteve nacionalnih sodišč, zoper odločitve katerih po nacionalnem pravu ni pravnih sredstev, da predložijo SEU vprašanja za predhodno odločanje. To doktrino je SEU razvilo v zadevi št. 283/81, *Cilfit*, ki je postavila naslednja pravila glede takšnih vprašanj: (i) sodišče bo moralo postaviti vprašanje, če je ugotovi, da je takšno vprašanje za rešitev spora bistveno; (ii) če SEU obravnavane določbe prava EU (gre za njegov avtonomni pojem, specifično terminologijo, katere pomen je lahko drugačen od tistega v nacionalnem pravu) še ni razložilo, ter (iii) če pravilna uporaba prava EU ni očitna in poraja dvom glede uporabe takšne določbe.¹⁴

Naslednje raziskovalno vprašanje pa se je glasilo, (2) kako so sodišča upoštevala odgovore SEU v konkretni zadevi oziroma v prihodnjih bistveno enakih zadevah, kjer odgovori ponujajo tri možnosti: (i) sodišča niso upoštevala odgovora SEU in so naprej

¹³Nemara to kaj vpliva tudi na proces razlage in argumentiranja v povsem domačih pravnih situacijah, toda to ni bil namen naše raziskave in se vanj nismo spuščali, sicer pa je to izjemno težko merljivo in se navadno spreminja na dolgi rok kot določena sprememba v pravni kulturi razlaganja in argumentiranja.

¹⁴Glej Avbelj, Izbrane sodbe Sodišče Evropskih skupnosti: s komentarjem. Ljubljana, GV Založba, 2009, str. 135–171.

teval hčerko nazaj z izvršbo na podlagi uredbe EU o medsebojnem priznavanju sodnih odločb. Med postopkom je eno izmed slovenskih prvostopenjskih sodišč sprejelo drugačno odločitev in hčerko dodelilo materi na podlagi mednarodne konvencije, višje sodišče v Sloveniji pa je nato sprožilo postopek predhodnega odločanja SEU.

Glede odgovora na prvo raziskovalno vprašanje se zdi, da vprašanje za predhodno odločitev niti ni bilo smiselno,¹⁶ saj naj bi bila ureditev po pravu EU na tem področju jasna, glede supremacije prava EU tudi nad konvencijskim (mednarodnim) pravom. Morda vprašanje opravičuje dejstvo, da smo v tej zadevi iz Slovenije sprožili prvi postopek predhodnega odločanja SEU po našem vstopu v unijo leta 2004. V zvezi z drugim raziskovalnim vprašanjem pa je šlo za zadevo, kjer je predložitveno sodišče sicer sledilo SEU, v nekaterih kasnejših primerih pa so določena sodišča ravnala v nasprotju z odločitvijo SEU. Predložitveno sodišče je sicer sledilo mnenju SEU, ne pa tudi druga sodišča. Pravnomočna je tako celo postala sodba, ki ni bila v skladu s sodbo SEU.

2.2. Zadeva Omejc

V zadevi *Omejc*, št. C-536/09, je Upravno sodišče RS v luči izjemno formalistične odločitve upravnega organa, da zavrne dodelitev podpore EU prosilki, ki se ni udeležila obiska inšpektorice na kmetiji, pri čemer se je postavilo razumno vprašanje, ali je bila slednja pravilno obveščena, postavilo vprašanje SEU, kako razlagati določbo zakona, ki je implementiral direktivo EU.

V postopku dodelitve subvencije je morala inšpektorica obiskati kmetijo in pregledati stanje na terenu. Prosilka na kmetiji sicer ni živela, tam je bil le njen ostareli oče, je pa imela inšpektorica v spisu vse podatke, tudi prosilčino številko mobilnega telefona. Pred obiskom se je inšpektorica s klicem na stacionarni telefon kmetije napovedala sicer le očetu, ki se je zavezal, da bo obvestil hčerko, na kar pa je pozabil, tako da hčerka ni vedela za obisk. Ko se je inšpektorica oglasila na kmetiji, je ugotovila, da prosilke tam ni, zato je zavrnila prosilkino vlogo za subvencijo.

Glede prvega raziskovalnega vprašanja v tej zadevi se postavlja

---

¹⁶ Tako tudi Galič, ki je menil, da bi bilo bolje, da v tem primeru sploh nismo vprašali (A. Galič, Razmerje med Uredbo Bruselj II in Haaško konvencijo o ugrabitvi otrok (e-gradivo). Ministrstvo za pravosodje, 2013). Poleg tega pa je generalni pravobranilec v tej zadevi, Yves Bot, označil primer oziroma reakcijo slovenskega prvostopenjskega sodišča kot vrsto ‚sodniškega nacionalizma‘.

vprašanje, ali je bilo vprašanje sploh potrebno, saj če bi upravno sodišče razmišljalo dovolj življenjsko, morda ne bi rabilo vprašati. Morda pa je bilo vprašanje smiselno v smislu pravno-političnih ciljev, da se tudi s strani SEU da »signal« upravnim organom, kako je treba upoštevati zakonodajo EU.¹⁷ Glede drugega raziskovalnega vprašanja je upravno sodišče sledilo mnenju SEU.

2.3. Zadeva Vnuk

Zadeva *Vnuk*, št. C-162/13, se je nanašala na vprašanje Vrhovnega sodišča RS SEU, ali se glede na več direktiv EU, ki so bile prenesene v Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (v nadaljevanju ZOZP), obvezno zavarovanje traktorja nanaša (in s tem krije škodo) le na njegovo rabo v prometu ali na vsakršno rabo (tudi kot delovnega stroja). Predlog za predhodno odločanje je vložilo Vrhovno sodišče, pri katerem je na podlagi spora o glavni zadevi spraševalo o razlagi pojma »uporaba vozil« vsebovan v Direktivi 72/166/EGS.

Vnuk je od zavarovalnice zahteval povračilo nepremoženjske škode na podlagi poškodbe, do katere je prišlo, ko je voznik traktorja pri pospravljanju bal sena prestavil v vzvratno prestavo in prevrnil lestev na kateri je bil D. Vnuk. Nižji instanci slovenskega sodstva sta zahtevek Vnuka zavrnila, saj je po njunem mnenju zavarovanje uporabljivo le za oškodovance in potnike v cestnem prometu in prevoze na prometnih površinah. Prav tako sta sodišči trdila, da se traktor ni uporabljal kot prevozno sredstvo temveč kot delovni stroj, česar naj zavarovalno kritje ne bi zajemalo. Obveznost zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in posledično pojem »uporabe vozil« je vsebovan v zgoraj omenjeni direktivi, torej v pravu EU, in predstavlja avtonomen pojem, za razlago katerega je 29. 3. 2013 Vrhovno sodišče (v postopku revizije prekinilo postopek) zastavilo vprašanje sodišču EU; Ali je treba pojem »uporaba vozila« razlagati tako, da ne zajema okoliščin konkretnega primera, .../K/er ni šlo za prometno situacijo?

SEU sprva potrdi, da je traktor vozilo, kot ga opredeli 1. člen iste direktive, nato pove, da ni podlage za razlikovanje med delovnimi stroji in vozili v smislu 3. člena direktive ter pojasni, da je treba pojem »uporaba vozil« razlagati kot vsakršno uporabo vozila, ki je skladna z običajno funkcijo tega vozila. SEU tako

¹⁷ Tu je šlo sicer za zakon, ki je deloma pomenil implementacijo direktive.

zavrne dobesedno jezikovno razlago pojma posamezne države članice in opredeli, da je treba zadevno določbo »uporaba vozil« razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je.¹⁸

Ker ni v besedilu nobene izmed omenjenih direktiv nič o kakršni koli omejitvi uporabe besedila na prometno sredstvo, se vprašanje ne zdi najbolj smiselno. Res pa je, da je prej obstajala nasprotna sodna praksa Vrhovnega sodišča, kar pa je to po odločbi SEU korektno spremenilo. Predlog je Vrhovno sodišče posredovalo, ker je ocenilo, da je njegova sodna praksa preveč formalistična, SEU pa je sprejelo vsebinsko širšo razlago. Vprašanje Vrhovnega sodišča je bilo zaželeno, saj bi samo težko spremenilo svojo sodno prakso, ne da bi imelo tehtni širši kontekst prava EU (direktiva), ki ga je osvetlilo šele SEU, v smeri varstva oškodovancev. Tako glede prvega in drugega raziskovalnega vprašanja se zdi, da je Vrhovno sodišče ravnalo pravilno.

2.4. Zadeva Grilc

V zadevi *Grilc*, št. C-541/11, je šlo za vprašanje Vrhovnega sodišča glede 42. člena ZOZP glede tega, ali se lahko uperi neposredno tožbo na zavarovalno združenje (t. i. odškodninski organ), če zavarovalnica ne usliši zahteve odškodovanca, ali pa je treba na to združenje prej nasloviti predhodno zahtevo.

Vrhovno sodišče je vložilo predlog za predhodno odločanje v zadevi *Grilc* proti Slovenskemu zavarovalnemu združenju GIZ in vprašalo SEU, ali je treba prvi odstavek 6. člena Direktive 2000/26 razlagati tako, da lahko oseba, ki je utrpela škodo v prometni nesreči v državi članici, ki ni država članica, v kateri ima stalno prebivališče, od odškodninskega organa, ustanovljenega v državi članici, v kateri ima stalno prebivališče, zahteva plačilo odškodnine neposredno na sodišču.

Grilc s stalim prebivališčem v Republiki Sloveniji je bil udeležen v prometni nesreči in utrpel škodo, ki jo je povzročila oseba z zavarovanim vozilom pri slovaški zavarovalnici, katere pooblaščenka v Sloveniji je bila Zavarovalnica Triglav. *Grilc* je odškodninski zahtevek posredoval tako slovaški zavarovalnici kot slovenski pooblaščenki in na podlagi molka obeh zavarovalnic vložil tožbo proti SZZ, s katero je zahteval odškodnino, zakonske zamudne

¹⁸ Kasneje v zadevi št. C-514/16 tudi nadgradi stališče iz zadeve *Vnuk*.

obresti in plačilo stroškov postopka. SZZ je zatrjevalo, da ni pasivno legitimiran za povrnitev škode.

SEU je potrdilo obstoj okoliščin iz prvega odstavka 6. člena direktive in podalo odgovor na zastavljeno vprašanje, da je treba 6. člen Direktive 2000/26 razlagati tako, da lahko oškodovanec pod pogoji, določenimi v navedenem členu, povračilo škode zahteva od odškodninskega organa, in drugič, da mora biti ta zahtevek nujno predhodno naslovljen na ta (odškodninski) organ, kar pa ne vpliva na možnost oškodovanca, da nato, če navedeni organ ne ugotovi njegovemu zahtevku, po potrebi zadevo predloži krajevno pristojnemu sodišču.

Ob nejasnosti zakona, kjer so bile prenesene v tem delu dokaj nejasne direktive, se zdi vprašanje sodišča smiselno. Odgovor SEU je Vrhovno sodišče tudi kasneje smiselno upoštevalo.

2.5. Zadeva Pelati

V zadevi *Pelati*, št. C-603/10, je upravno sodišče vprašalo SEU, ali je 11. člen Direktive 90/434 treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, s katero RS kot država članica, davčno ugodnost za gospodarsko družbo, ki želi izvesti delitev (oddelitev dela družbe in ustanovitev nove družbe) pogojuje s pravočasnostjo vloge za izdajo dovoljenja za priznanje davčnih upravičenj, ki oddelitvi ob izpolnjevanju predpisanih pogojev sledijo, oziroma po kateri davčni zavezanec s potekom roka davčne ugodnosti po nacionalni zakonodaji avtomatično izgubi.

Družba Pelati je na podlagi notarskega zapisa (30. 6. 2005) oddelila del družbe in ga prenesla na novo družbo, ta sprememba pa je bila 21. 10. 2005 vpisana tudi v sodni register. Isti dan je Pelati vložila vlogo za priznanje davčnih ugodnosti pri takšni delitvi, ki jo je davčni organ zavrnil zaradi zamude roka 30 dni pred predvidenim datumom transakcije. Upravno sodišče je poudarilo, da področni zakon (ZDDPO-1) ureja rok za vložitev, ne pa časovni trenutek, v katerem se šteje, da je transakcija izvršena (davčni organ šteje skladno z nacionalnim ZGD-1, da je datum transakcije datum vpisa statusnih sprememb v register). Tako je upravno sodišče trdilo, da v Direktivi 90/434 ni nobene podlage, ki bi omogočala zavrnitev priznanja davčnih ugodnosti družbi, ki je davčna zavezanka, ne da bi se ugotavljalo, ali izpolnjuje pogoje za priznanje takih ugodnosti.

Sodišče EU je preverilo, ali 30 dnevni rok izpolnjuje načela učinkovitosti glede dolžine in začetka roka. Odgovor na vprašanje predložitvenega sodišča se je glasil, da je člen 11(1)(a) Direktive 90/434 treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki za priznanje davčnih ugodnosti, ki v skladu z določbami navedene direktive veljajo za transakcijo delitve, določa pogoj, da mora biti vloga v zvezi s to transakcijo vložena v določenem roku. Sodišče je še opozorilo, da mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali so izvedbene določbe glede tega roka, še zlasti določitev njegovega začetka, dovolj natančne, jasne in predvidljive, da se lahko davčni zavezanci seznanijo s svojimi pravicami, in se prepričati, da je tem mogoče priznati davčne ugodnosti, določene s to direktivo.

Upravno sodišče je sprejelo preveč formalistično razlago, ki ni bila skladna s sodbo SEU, »napako« pa je popravilo šele Vrhovno sodišče.

2.6. Zadeva Občina Gorje

V zadevi *Občina Gorje* (št. C-111/15) je Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja objavila javni razpis za dodelitev nepovratnih sredstev za ukrepe obnove in razvoja za leta od 2007 do 2013. Občina Gorje je 19. avgusta 2010 vložila vlogo za dodelitev nepovratnih sredstev. Občina Gorje je z izbranim izvajalcem 12. julija 2010 podpisala pogodbi, ki sta bili sklenjeni pod odložnim pogojem pridobljene subvencije. Agencija je z odločbo potrdila projekt Občine Gorje in ji na podlagi tega programa odobrila sofinanciranje v višini 128.200,52 EUR. Agencija je po tem, ko je Občina Gorje vložila zahtevek za izplačilo dodeljenih zneskov, opravila ogled na kraju objekta, ki je bil predmet ureditve. Ugotovila je, da so se dela v zvezi z rušenjem strehe začela 16. avgusta 2010. Določeno je bilo, da so do sofinanciranja upravičeni le izdatki, ki so nastali po izdaji odločbe o pravici do sredstev. Zato je Agencija z odločbo zavrnila izplačilo celotne podpore.

Občina Gorje je pri predložitvenem sodišču najprej vložila tožbo za odpravo prvotne odločbe. Agencija je z odločbo z dne 25. aprila 2013 drugič zavrnila izplačilo podpore. Predložitveno sodišče se je zato spraševalo o skladnosti nacionalnih določb, ki določajo pogoje za upravičenost, ki so časovno strožji od tistih iz Uredbe št. 1698/2005. Poleg tega je želelo izvedeti, ali navedena

uredba nacionalnim organom v primeru neupravičenosti nekaterih izdatkov dopušča zavrnitev celotnega zahtevka za sofinanciranje ali pa je taka sankcija prestroga.

SEU je odločilo, da je člen 71 Uredbe Sveta (ES) št. 1698/ treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, v skladu s katero so za prispevek iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja za sofinanciranje dejavnosti upravičeni le izdatki, ki so nastali po izdaji odločbe o pravici do sredstev. Člen 71(3) Uredbe št. 1698/2005 v povezavi s členom 30 Uredbe Komisije (EU) št. 65/2011 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki določa, da se zahtevki za izplačilo zavrne v celoti, če so nekateri izdatki za to dejavnost nastali pred izdajo odločbe o pravici do sredstev, čeprav upravičenec do podpore v svojem zahtevku za izplačilo ni namerno podal napačne prijave.

Sicer je šlo v tej zadevi za položaj, ko je slovensko sodišče predložilo SEU predlog za predhodno odločanje. Pri tem je ocenjevalo, da je razlaga slovenskih sodišč ali pa upravnih organov preveč formalistična, pri čemer je SEU sprejelo bolj vsebinsko razlago.

2.7. Zadeva C. K. in drugi

V zadevi *C.K. in drugi* (št. C-578/16) sta 16. 8. 2015 C. K., državljanka Sirske arabske republike, in H. F., državljani Arabske republike Egipt, vstopila na ozemlje Evropske unije z vizumom, ki ga je izdala Republika Hrvaška. Ti osebi sta bili nato sprejeti v azilni dom v RS in vsaka od njiju je pri Ministrstvu za notranje zadeve RS vložila prošnjo za azil (C. K. je ob vstopu na slovensko ozemlje bila noseča). Ker so slovenski organi menili, da je Republika Hrvaška na podlagi člena 12(2) Uredbe Dublin III odgovorna država članica, so 28. 8. 2015 na organe te države članice naslovili zahtevo za njun sprejem. Republika Hrvaška je priznala svojo odgovornost v zvezi s tema osebama. Dne 20. 11. 2015 je tožeča stranka rodila otroka A. S., za katerega je bila vložena prošnja za mednarodno zaščito, ki se je obravnavala skupaj s prošnjama C. K. in H. F.

MNZ je izdalo sklep o zavrnitvi obravnave prošelj tožečih strank za azil in o njihovi predaji na Hrvaško. Upravno sodišče je s sodbo ta sklep odpravilo in zadevo vrnilo v ponovno odločanje ter pristojnim organom naročilo, naj od Republike Hrvaške pridobijo zagotovilo, da bodo tožniki imeli v tej državi ustrezno

zdravstveno oskrbo. Hrvaška je z odgovorom zagotovila, da bodo tožeče stranke na Hrvaškem upravičene do nastanitve, ustrezne oskrbe in potrebne zdravniške obravnave. MNZ je sprejelo nov sklep o zavrnitvi obravnave prošenj za azil in o njihovi predaji na Hrvaško. Tožeče stranke so proti temu sklepu vložile tožbo pri Upravnem sodišču. Tožeče stranke so v okviru te tožbe med drugim trdile, da bi njihova predaja negativno vplivala na zdravstveno stanje C. K., kar lahko vpliva tudi na dobrobit njenega novorojenčka. Glede tega so na podlagi različnih zdravniških spričeval trdile, da je bila nosečnost C. K. rizična in da je imela od poroda dalje duševne težave. Bolezensko stanje C. K. naj bi po mnenju psihiatra zahtevalo, da C. K. in njen otrok ostaneta v azilnem domu v Ljubljani, da bi tam prejela oskrbo.

Upravno sodišče je s sodbo sklep o predaji tožečih strank opravilo. To sodišče je s sklepom tudi zadržalo izvršitev navedenega sklepa do izdaje pravnomočne meritorne sodne odločbe. MNZ je nato zoper to sodbo vložilo pritožbo pri Vrhovnem sodišču. To sodišče je potrdilo navedeni sklep o predaji. Sodba Vrhovnega sodišča je nato postala pravnomočna. Vendar so tožeče stranke v postopku v glavni stvari pri Ustavnem sodišču vložile ustavno pritožbo. Zadnje navedeno sodišče je z odločbo razsodilo, da v obravnavanem primeru sicer ni bilo izkazano, da na Hrvaškem obstajajo sistemske pomanjkljivosti v smislu člena 3(2) Uredbe Dublin III. Ustavno sodišče je razveljavilo sodbo Vrhovnega sodišča in temu zadevo v glavni stvari vrnilo v ponovno odločanje v skladu s preudarki, ki jih je navedlo v svoji odločbi.

Ker je Vrhovno sodišče ugotovilo, da Ustavno sodišče ni vložilo predloga za sprejetje predhodne odločbe pred izdajo svoje odločbe, je prekinilo odločanje in SEU v postopku predhodnega odločanja vprašalo, ali je treba člen 17(1) Uredbe Dublin III razlagati tako, da vprašanje uporabe „diskrecijske klavzule“ spada zgolj v okvir nacionalnega prava in razlage, ki jo v zvezi s tem poda ustavno sodišče, ali pa pomeni vprašanje glede razlage prava Unije v smislu člena 267 PDEU. Z drugim, tretjim in četrtnim vprašanjem je v bistvu vprašalo, ali je treba člen 4 Listine razlagati tako, da bi v okoliščinah, v katerih bi predaja prosilca za azil, ki ima posebej hudo duševno ali fizično bolezen, povzročila dejansko in izkazano nevarnost znatnega in nepopravljivega poslabšanja zdravstvenega stanja zadevne osebe, ta predaja pomenila nečloveško ali ponižujoče ravnanje v smislu tega člena. Če je odgovor

pritrديلen, ali bi država članica morala uporabiti „diskrecijsko klavzulo“ iz člena 17(1) navedene uredbe in sama obravnavati zadevno prošnjo za azil.

SEU je odločilo, da je treba člen 17(1) Uredbe (EU) št. 604/2013 razlagati tako, da vprašanje uporabe „diskrecijske klavzule“ ne spada zgolj v okvir nacionalnega prava in sodne razlage, temveč pomeni vprašanje glede razlage prava Unije v smislu člena 267 PDEU. Člen 4 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da je predajo prosilca za azil v okviru Uredbe št. 604/2013 mogoče opraviti le v okoliščinah, v katerih ta predaja ne more povzročiti dejanske in izkazane nevarnosti, da bi se z zadevno osebo ravnalo nečloveško ali ponižujoče v smislu tega člena, in da morajo organi predaje odpraviti vsakršen resen pomislek v zvezi z učinkom predaje na zdravstveno stanje zadevne osebe, da bo predaja te osebe potekala na način, ki bo omogočal ustrezno in zadostno varstvo njenega zdravstvenega stanja. In še, če bi država članica, ki je podala zahtevo, ugotovila, da se zdravstveno stanje zadevnega prosilca za azil kratkoročno ne bo izboljšalo, ali da bi se zaradi dolgotrajne prekinitve postopka stanje zadevne osebe lahko poslabšalo, odločila, da bo sama obravnavala njeno prošnjo z uporabo „diskrecijske klavzule“ iz člena 17(1) Uredbe št. 604/2013. Člena 17(1) Uredbe št. 604/2013 v povezavi s členom 4 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, tega ni mogoče razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, državo članico zavezuje, da navedeno klavzulo uporabi.

V tej zadevi je sicer šlo za primer, ko je Vrhovno sodišče sprejelo ožjo in bolj formalistično razlago, SEU pa je to razlago vsebinsko razširilo (podobno razlago je sicer sprejelo že tudi US RS).

2.8. Zadeva A. S.

V zadevi št. C-490/16 je sirski državlján vstopil v RS 20. februárja 2016 in bil nato predan avstrijskim organom. Ti so mu vstop zavrnilí in slovenski organi so pozvali hrvaške k ukrepu sprejema po 21. členu Uredbe Dublin III. Dne 20. mája 2016 je hrvaški organ ugodil zahtevi in slovensko MNZ je izdalo odločbo o izvršitvi predaje, ki jo je kasneje v postopku ustavilo Upravno sodišče po zavrnitvi tožbe AS zoper odločbo MNZ. Pritožbeno hkrati tudi predložitveno sodišče je v bistvu vprašalo, ali je treba člen 27(1) Uredbe Dublin III razlagati tako, da se lahko prosilec za mednaro-

dno zaščito v okviru pravnega sredstva zoper odločitev o njegovi predaji sklicuje na napačno uporabo merila o odgovornosti v členu 13(1) navedene uredbe. Predložitveno sodišče je vprašalo tudi glede razlage člena 13(1) Uredbe Dublin III. Nazadnje je vprašalo še, ali je treba člen 13(1) in člen 29(2) Uredbe Dublin III razlagati tako, da roki iz teh določb tečejo tudi po vložitvi pravnega sredstva zoper zadevno odločitev o predaji, vključno kadar pritožbeno sodišče sproži postopek po 267. PDEU.

SEU je menilo, da je treba člen 27(1) Uredbe (EU) št. 604/2013 razlagati tako, da se prosilec za mednarodno zaščito v okviru pravnega sredstva zoper odločitev o njegovi predaji lahko sklicuje na napačno uporabo merila o odgovornosti določeno v členu 13(1) navedene uredbe. Člen 13(1) iste uredbe je treba razlagati tako, da je treba šteti, da je državljani tretje države – čigar vstop so organi prve države članice, ki so bili soočeni s prihodom izjemno velikega števila državljanov tretjih držav, ki so želeli prečkati to državo članico, da bi v drugi državi članici vložili prošnjo za mednarodno zaščito, tolerirali, ne da bi izpolnjeval pogoje za vstop, ki načeloma morajo biti izpolnjeni v tej prvi državi članici – „nezakonito prečkal“ mejo navedene prve države članice v smislu te določbe. Člen 13(1), drugi stavek, Uredbe št. 604/2013 v povezavi s členom 7(2) te uredbe je treba razlagati tako, da vložitev pravnega sredstva zoper odločitev o predaji ne vpliva na izračun roka. Člen 29 te uredbe je treba razlagati tako, da vložitev takega pravnega sredstva pomeni, da začne rok iz teh določb teči šele po sprejetju pravnomočne odločbe o tem pravnem sredstvu, če ima navedeno pravno sredstvo suspenzivni učinek v smislu 27(3) navedene uredbe.

2.9. Sava hoteli Rogaška

Družba HSR je 18. julija 2011 pri ministrstvu podala vlogo, naj se v Sloveniji prizna ime ROI Roitschocrene za naravno mineralno vodo, ki se črpa iz vrtine RgS-2/88. Ministrstvo je z odločbo z dne to vlogo zavrnilo, ker se naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira, v skladu s členom 12(4) Pravilnika in členom 8(2) Direktive 2009/54 lahko trži le pod enim imenom in ker je naravna mineralna voda, ki se črpa iz istega vodonosnika kot zadevna voda, vendar na drugi vrtini, imenovani V-3/66-70, z odločbo že bila priznana za naravno mineralno vodo pod imenom Donat Mg.

Družba HSR je pri Upravnem sodišču vložila tožbo za odpravo odločbe in trdila, da se iz vrtine RgS-2/88 ne črpa enaka voda kot iz vrtine V-3/66-70, in še, da je treba razlikovati med pojmom „izvir“ in „vodonosnik“. Ta tožba je bila zavrnjena, zato je družba HSR vložila revizijo pri Vrhovnem sodišču.

Predložitveno sodišče je ugotovilo, da na tem področju sodna praksa Sodišča še ni oblikovana, zato je vprašalo, kako je treba razlagati izraz „naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8(2) Direktive 2009/54. Ob upoštevanju razhajanj med jezikovnimi različicami pri opredelitvi naravne mineralne vode naj bi bilo mogočih več razlag tega izraza. SEU je odločilo, da je pojem „naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“, treba razlagati tako, da označuje naravno mineralno vodo, ki izteka ali se črpa iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin in ima izvor v istem podzemnem vodnem viru, če ima ta voda v vseh teh naravnih iztokih ali vrtinah enake lastnosti glede na merila iz Priloge I, ki so stalne v okviru naravnih nihanj.

2.10. Zadeva Lek

V zadevi *Lek*, št. C-700/15, je šlo za vprašanje, kam uvrstiti določen preparat glede carinske klasifikacije, ali med zdravila ali prehranska dopolnila. Šlo je za razlago Kombinirane nomenklature Skupne carinske tarife iz Priloge Uredbe EU. Med carinskim organom, farmacevtsko družbo in sodišči je prišlo do različnih razlag te evropske uredbe, zato je Vrhovno sodišče primerno nasloвило vprašanje na SEU, ki je podalo razlago glede na bistvene učinkovine preparate, in tudi primerno uporabilo mnenje SEU v nadaljnjem postopku.

Slovenska farmacevtska družba Lek d.d. je proizvedla skupino izdelkov Linex.¹⁹ Generalni carinski urad RS je 4. 9. 2012 izdal tri zavezujoče tarifne informacije za proizvode s prej omenjenimi trgovskimi imeni. Iz navodil za uporabo vsakega od zadevnih treh proizvodov je izhajalo, da je namen njihove uporabe preventiva in podporno zdravljenje ter da jemanje probiotikov učinkovito zmanjša prebavne težave. Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke, ki je svojo odločitev oprla na nacionalni zakon, s katerim je prenesena Direktiva 2001/83, je izdala dovoljenje za promet z zdravilom za te tri zadevne proizvode. Nacionalni carin-

¹⁹ Izdelke s trgovskimi imeni „Linex“, „Linex Forte“ in „Linex Baby Granulat“.

ski organ je navedene proizvode uvrstil v tarifno številko 21²⁰KN. Družba Lek je menila, da bi bilo treba zadevne proizvode uvrstiti v tarifno številko 30²¹ KN, zato je zoper uvrstitev, ki jo je izvedel ta organ, vložila pritožbo. Ministrstvo za finance je z odločbami zavrnilo pritožbe zoper uvrstitev, ki jo je izvedel navedeni organ.

Ker družba Lek ni bila zadovoljna z odločbami, je prvostopenjskemu upravnemu sodišču predlagala, naj odloči o tarifni uvrstitvi zadevnih proizvodov, pri tem pa zatrjevala, da jih je treba uvrstiti v tarifno številko 31 KN. Sodišče je 28. 1. 2014 navedene odločbe potrdilo. Družba Lek je zoper sodbe navedenega sodišča pri predložitvenem sodišču vložila revizijski zahtevek. Predložitveno sodišče je menilo, da se v obravnavanem primeru postavlja vprašanje, ali je mogoče proizvod, ki vsebuje enake učinkovine kot prehranska dopolnila, ki spadajo v poglavje 21 KN, vseeno uvrstiti v poglavje 30 KN iz razloga, da se uporablja za preventivo ali za zdravljenje določenih zdravstvenih težav in se trži kot zdravilo.

SEU je odločilo, da je tarifno številko 30 KN treba razlagati tako, da se v to tarifno številko ne smejo avtomatično uvrstiti proizvodi, ki spadajo v pojem „zdravilo“ v smislu Direktive 2001/83/ES. Kombinirano nomenklaturu Skupne carinske tarife iz Priloge I k Uredbi št. 2658/87, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1006/2011, je treba razlagati tako, da proizvodi, ki imajo splošno koristne učinke za zdravje in katerih bistvena sestavina je učinkovina, ki jo vsebujejo prehranska dopolnila tarifne številke 21 te nomenklature, čeprav jih njihov proizvajalec predstavlja kot zdravila in jih kot taka trži in prodaja, spadajo v to tarifno številko.

2.11. Zadeva Kostanjevec

Avstrijska družba F&S je 14. januarja 1994 z M. Kostanjevcem sklenila pogodbo o finančnem lizingu. Zaradi neplačila zapadlih mesečnih obrokov je družba F&S 26. oktobra 1995 vložila predlog za izvršbo. V skladu z nacionalno zakonodajo je M. Kostanjevec zoper ta predlog za izvršbo vložil ugovor pri Okrožnem sodišču, zaradi česar se je postopek nadaljeval v pravdi. Navedeno sodišče je s sodbo z dne 28. aprila 2004 M. Kostanjevcu naložilo plačilo skupaj s pogodbenimi obrestmi in stroški postopka. Sodba sodišča prve stopnje je s sodbo Višjega sodišča, s katero je bila pritož-

²⁰ 2106 90 98 KN.

²¹ 3002 90 50.

ba M. Kostanjevca zavrjnena, postala pravnomočna in izvršljiva. M. Kostanjevec je zoper to sodbo vložil revizijo pri Vrhovnem sodišču. Še preden je to sodišče odločilo o tem pravnem sredstvu, sta družba F&S in M. Kostanjevec 31. julija 2006 sklenila zunajsodno poravnavo, s katero sta se dogovorila, da bo M. Kostanjevec najpozneje do 30. avgusta 2006 plačal glavnico ter pravnice in izvršilne stroške. Predložitveno sodišče je s sklepom razveljavilo predhodne sodbe ter zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Po vrnitvi zadeve v novo sojenje je M. Kostanjevec vložil nasprotno tožbo, s katero je od družbe F&S zahteval vračilo zneska 18.678,45 EUR, ki ga je plačal na podlagi poravnave. Okrožno sodišče je po izvedenem novem sojenju s sodbo tožbo družbe F&S za plačilo zavrnilo in ugodilo nasprotni tožbi M. Kostanjevca z obrazložitvijo, da zadnje navedeni ni prejel predmeta pogodbe o lizingu, zaradi česar družba F&S ni izpolnila svoje pogodbene obveznosti izročitve predmeta lizinga. Družba F&S je to sodbo izpodbijala pri Višjem sodišču, ki je s sodbo presodilo, da nasprotna tožba M. Kostanjevca ni dopustna, ker „sta tožbena zahtevka v takšni medsebojni odvisnosti, da se izključujeta“. Zoper to zadnjo sodbo je bila pri predložitvenem sodišču ponovno vložena revizija, ki se je nanašala na vprašanje pristojnosti slovenskih sodišč za odločanje o nasprotni tožbi.

V teh okoliščinah je Vrhovno sodišče prekinilo odločanje in s prvim vprašanjem SEU vprašalo, ali je treba člen 6, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da je sodišče, ki je s to določbo določeno za obravnavo nasprotne tožbe, pristojno za odločanje o taki tožbi za vračilo zneska, dogovorjenega v okviru zunaj sodne poravnave, zaradi neupravičene obogatitve, če je ta tožba vložena med novim sodnim postopkom med istima strankama po razveljavitvi sodne odločbe, s katero je bilo odločeno o prvotni tožbi med njima in na podlagi katere je bila ta zunaj sodna poravnava izvršena. Na drugo in tretje vprašanje, ki se pritičeta sodne pristojnosti predložitvenega sodišča za obravnavo nasprotne tožbe, ni odgovorilo, saj je odgovor podalo že v prvem vprašanju.

2.12. Zadeva Kotnik

V zadevi št. C-526/14 je Banka Slovenije septembra 2013 pri slovenskih bankah ugotovila kapitalski primanjkljaj, zato je 17. 12. 2013 sprejela odločbe, s katerimi je uvedla izredne ukrepe za do-

kapitalizacijo, reševanje in prenehanje poslovanja (v nadaljevanju: sporni ukrepi²²). Pri Ustavnem sodišču je bila vložena zahteva za oceno ustavnosti določb Zakona o bančništvu, ki prenaša tudi sporočilo o bančništvu. V skladu z navedbami predložitvenega sodišča se očitki predlagateljev nanašajo na sporočilo o bančništvu. Predlagatelji trdijo, da sporočilo krši slovensko Ustavo, člen 17 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter direktivi 2012/30 in 2001/24. V teh okoliščinah je Ustavno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo vprašanje, ali je treba sporočilo o bančništvu razlagati tako, da ima za države članice zavezujoč učinek.

Predložitveno sodišče je z drugim vprašanjem vprašalo, ali je treba člene od 107 PDEU do 109 PDEU razlagati tako, da nasprotujejo točkam od 40 do 46 sporočila o bančništvu v delu, v katerem navedene točke za odobritev državne pomoči določajo pogoj porazdelitve bremena med delničarji in podrejenimi upniki. S tretjim in četrtem vprašanjem je sodišče vprašalo, ali je treba načelo varstva legitimnih pričakovanj in pravico do zasebne lastnine razlagati tako, da nasprotujeta točkam od 40 do 46 sporočila o bančništvu v delu. Predložitveno sodišče je s petim vprašanjem vprašalo, ali je treba člene 29, 34, 35 in od 40 do 42 Direktive 2012/30 razlagati tako, da nasprotujejo točkam od 40 do 46 sporočila o bančništvu v delu. Predložitveno sodišče je s šestim vprašanjem vprašalo, ali je treba sporočilo o bančništvu razlagati tako, da sta ukrepa pretvorbe ali odpisa podrejenih instrumentov, kot sta določena v točki 44 tega sporočila, nujen in zadosten pogoj za to, da je državna pomoč, ki spada na področje uporabe tega sporočila, razglašena za združljivo z notranjim trgovom, ali pa za odobritev navedene pomoči zadostuje, da se podrejeni instrumenti pretvorijo ali odpišejo v sorazmernem delu. Predložitveno sodišče je s sedmim vprašanjem v bistvu vprašalo, ali je treba člen 2, sedma alineja, Direktive 2001/24 razlagati tako, da ukrepi porazdelitve bremena med delničarji in podrejenimi upniki, kot so določeni v točkah od 40 do 46 sporočila o bančništvu, spadajo pod pojem „reorganizacijski ukrepi“.

SEU je razsodilo, da je sporočilo o bančništvu treba razlagati tako, da za države članice nima zavezujočega učinka. Člene od 107 do 109 PDEU je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo točkam

²² Sporni ukrepi so bili sprejeti na podlagi Zakona o bančništvu, zlasti njegovih členov od 261a do 261c in 261e, in so zajemali izbris podrejenih instrumentov.

od 40 do 46 sporočila o bančništvu v delu, v katerem navedene točke za odobritev državne pomoči določajo pogoj porazdelitve bremena med delničarji in imetniki podrejenih instrumentov. Načelo varstva legitimnih pričakovanj in pravico do zasebne lastnine je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta točkam od 40 do 46 sporočila o bančništvu. Člene 29, 34, 35 in od 40 do 42 Direktive 2012/30/EU je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo točkam od 40 do 46 sporočila o bančništvu. Sporočilo o bančništvu je treba razlagati tako, da ukrepi ne smejo presegati tega, kar je nujno za odpravo kapitalskega primanjkljaja zadevne banke. Člen 2, sedma alineja, Direktive 2001/24/ES je treba razlagati tako, da ukrepi porazdelitve bremena spadajo pod pojem „reorganizacijski ukrepi“ v smislu prvo navedene določbe.

2.13. Zadeva Nemeč

V zadevi št. C-256/15 je D. Nemeč imetnik obrtnega dovoljenja za opravljane dejavnosti struženja strojnih delov in varjenje. Junija 1993 je z Gasilskim društvom sklenil pogodbo, v skladu s katero je društvu dal v najem cisterno za dovoz vode. Leta 1996 je D. Nemeč proti društvu vložil tožbo, s katero je predlagal, naj se društvu naloži plačilo zneska v višini 17.669,51 EUR. Višje sodišče je s sodbo društvu naložilo plačilo zneska z zakonskimi zamudnimi obrestmi za čas od 25. marca 1996 do 31. decembra 2001. Isto sodišče je zavrnilo zahtevek za plačilo zamudnih obresti za čas po 1. januarju 2002, dnevu začetka veljavnosti pravila ne ultra alterum tantum. Znesek obresti je namreč že presegel znesek glavnice.

Ker je Nemeč menil, da je pravilo ne ultra alterum tantum nezdržljivo z Direktivo 2000/35 in da je zato Višje sodišče nepravilno zavrnilo njegov zahtevek, je proti Republiki Sloveniji vložil tožbo za povrnitev škode. Sodišče je tožbo zavrnilo, zato je Nemeč pri Vrhovnem sodišču vložil revizijo. Vrhovno sodišče je nato vprašalo SEU, ali pogodba spada na stvarno področje uporabe Direktive 2000/35. Zlasti je vprašalo, ali je D. Nemeč to pogodbo sklenil kot „podjetje“ v smislu člena 2, točka 1, te direktiv, in bi zato spadala na področje uporabe navedene direktive. Namreč, čeprav se zadevna pogodba nanaša na neko gospodarsko dejavnost in je bila podlaga za izdajo računa, pa vseeno ni del dejavnosti struženja strojnih delov in varjenja, ki

ju D. Nemeč lahko opravlja kot samostojni obrtnik. Če je odgovor pritrdilen, je predložitveno sodišče vprašalo tudi glede združljivosti pravila ne ultra alterum tantum iz člena 376 OZ z Direktivo 2000/35.

SEU je odločilo, da je treba člen 2, točka 1, Direktive 2000/35/ES razlagati tako, da je treba fizično osebo, ki je imetnik dovoljenja za opravljanje gospodarske dejavnosti kot samostojni obrtnik, šteti za „podjetje“ v smislu te določbe, posel, ki ga sklene, pa kot „trgovinski posel“ v smislu iste določbe, če ta posel, čeprav se ne nanaša na dejavnost, ki je zajeta s tem dovoljenjem, spada v okvir opravljanja neodvisne gospodarske ali strokovne dejavnosti, ki je strukturirana in trajna. Direktivo 2000/35 je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kot je člen 376 Obligacijskega zakonika.

3. Analiza učinka SEU na splošen pristop k interpretaciji in argumentaciji naših rednih sodišč v zadevah EU

Analiza zgoraj obravnavanih primerov bi glede na raziskovalna vprašanja lahko podala naslednje ugotovitve:

i. Predhodna vprašanja slovenskih sodišč SEU so večinoma potrebna in smiselna

Že zgoraj smo prikazali, da razen nekaterih začetnih primerov nepotrebnih vprašanj, pri čemer je prednjačila zadeva Detiček, je bila večina primerov utemeljenih, saj je šlo za pojme oziroma pravna besedila iz avtonomnega prava EU, kjer je treba paziti na enotno razlago znotraj celotne Unije. Zato je treba in je tudi smiselno vprašati SEU, ko gre za nejasnost pojma (večpomenskost, dvoumnost), saj pretežno nevarnost različne razlage skupnega prava Unije v različnih državah članicah.

Morda se le pri oblikovanju vprašanj zdi smiselno njihovo obsežnost malce skrajšati in vprašanja omejiti na res nujne elemente, ki ostajajo nejasni, zato da bi bilo tudi mnenje Sodišča bolj razumljivo in kot takšno upoštevano.

ii. Slovenska sodišča odgovore na predhodna vprašanja oz. mnenja SEU večinoma upoštevajo

V tej zvezi je predstavitev primerov pokazala, da imamo v bistvu tri situacije: (a) v prvi so sodišča, tako predložitveno sodi-

šče kot tudi vsa ostala, ki so se ukvarjala s konkretno zadevo in tudi drugimi bistveno podobnimi zadevami, korektno upoštevala mnenje SEU; (b) v drugi situaciji sodišča niso bila zadovoljna z odgovorom SEU, zato so nasprotno odločila (drastičen in pravzaprav edini primer je tu Detiček), takšna odločitev pa je celo postala pravnomočna in izvršljiva. (c) V tretji situaciji je slovensko predložitevno sodišče preveč formalistično razumelo odgovor SEU, vendar je kasneje v postopku višje sodišče oz. Vrhovno sodišče takšno gledanje spremenilo oz. popravilo (v zadevi Pelati je moč zaslediti takšno dejanje upravnega sodišča in kasnejšo reakcijo Vrhovnega sodišča).

iii. Argumentacija SEU prispeva k napredku argumentacije slovenskih sodišč glede postavljanja vprašanj za predhodno odločanje in tudi glede reševanja drugih zadev s področja prava EU

Glede na to, da se je po začetnih težavah tako glede postavljanja vprašanj kot tudi upoštevanja mnenja SEU praksa v Sloveniji nekako »ustalila« v smislu bolj ali manj »normalnega« postavljanja vprašanj in spoštovanja mnenj SEU, vsaj v smislu, kot je to pričakovano s strani starih članic EU in dosedanjega pristopa SEU do teh vprašanj, se že to zdi prispevek SEU k argumentaciji slovenskih sodišč v zvezi s tem področjem.

Čeprav nismo raziskovali, kako takšna praksa vpliva na sodniško argumentacijo v drugih zadevah EU, kjer je treba upoštevati judikate SEU, je pričakovati pozitivne odgovore, saj ima spoznavanje SEU in njegove judikature na enem področju gotovo tudi učinke na drugih področjih. Sicer je pravna argumentacija SEU nujno širša kot siceršnja argumentacija nacionalnih sodišč, ko se ukvarjajo s povsem nacionalnimi zadevami. Že zgoraj smo prikazali, da je pristop SEU bolj zadržan, ko gre za jezikovno razlago, zavoljo večjezičnosti EU, pri čemer je jezikovna razlaga po drugi strani zelo pomembna na nacionalni ravni. Po drugi strani zavoljo ključnega pomena enotne razlage prava EU v več sto milijonski skupnosti, kjer deluje na stotine različnih nacionalnih sodišč in tudi nekaj nadnacionalnih sodišč, ki neposredno uporabljajo pravo EU, je še posebnega pomena enotnost razlage in učinkovanja prava EU. Zato sta bolj v ospredju sistemska in namenska razlaga, ki se ne zdita tako v ospredju razlage s strani nacionalnih sodišč, ko gre za razlago (zgolj) nacionalnega prava.

iv. Argumentacija SEU le delno prispeva k napredku argumentacije slovenskih sodišč

Če že morajo nacionalna sodišča v zadevah EU upoštevati razlago tega prava s strani SEU, se zdi, da se tovrstne tehnike ne bodo enostavno prenašale na argumentiranje v povsem nacionalnih zadevah. Polega tega pa na argumentacijo nacionalnih sodišč vpliva tudi argumentacija nacionalnega ustavnega sodišča, katerega argumentacijski pristop je podoben tistemu s strani SEU, zaradi posebne vloge ustavnega sodišča v pravnem sistemu, katerega vloga je podobna SEU v EU.

Če se sodišča na področju prava EU in ustavnega prava »učijo« pravne argumentacije od SEU in ustavnega sodišča, pa se zdi, da te prakse ne prenašajo na druga področja, saj med pravnimi področji razlikujejo in tudi tehnike argumentiranja se temu zdijo prilagojene. Čeprav na krajši rok tu spremembe niso pričakovane, pa velja drugače na daljši rok zavoljo spremembe pravne kulture skupaj z menjavo generacij in izpopolnjenim izobraževanjem.

LITERATURA

- Avbelj, M., *Izbrane sodbe Sodišče Evropskih skupnosti: s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba, 2009.
- Avbelj, M., Letnar Černič, J., *The Impact of European Institutions on the Rule of Law and Democracy, Slovenia and Beyond*, Hart Publishing, 2020.
- Beck, G., *The Legal Reasoning of the Court of Justice of the European Union*. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2012.
- Bengoetxea, J., *The Legal Reasoning of the European Court of Justice. Towards a European Jurisprudence*. Oxford: Clarendon Press, 1993.
- Feteris, E., *Fundamentals of Legal Argumentation*. Dordrecht: Springer, 2017.
- Galič, A., *Razmerje med Uredbo Bruselj II in Haaško konvencijo o ugrabitvi otrok (e-gradivo)*. Ministrstvo za pravosodje, 2013.
- Kühn, Z., *The Judiciary in Central and Eastern Europe: Mechanical Jurisprudence in Transformation?* Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2011.
- MacCormick, N., Summers, R., *Interpreting Statutes. A Comparative Studies*. Aldershot, Brookfield, Hong Kong, Singapore, Sydney: Dartmouth, 1992.
- Manko, R., *Survival of the Socialist Legal Tradition? A Polish Perspective*. *Comparative Law Review* 4.2, 2013, str. 1–28.
- Manko, R., *Weeds in the Gardens of Justice: The Survival of Hyperpositivism in Polish Legal Culture as a Symptom/Sinthome*. *Polemos – Journal of Law, Literature and Culture* 7.2, 2013, str. 207–233.
- Novak, M., *Dobesedna razlaga v pravu kot trdno izhodišče*. *Odvetnik*, leto XIII, št. 4 (54), 2011, str. 11–15.
- Novak, M., *Pravna argumentacija v praksi*. Ljubljana: Planet GV, 2010.
- Uzelac, A., *Survival of the Third Legal Tradition?* *Supreme Court Law Review* 49, 2010.

Sodna praksa SEU

- C-403/09, Jasna Detiček proti Sgueglia;
 C-536/09, Marija Omejc proti Republiki Sloveniji;
 C-603/10, Pelati, d. o. o., proti Republiki Sloveniji;
 C-541/11, Jožef Grilc proti Zavarovalno združenje GIZ;

C-162/13, Damijan Vnuk proti Zavarovalnici Triglav, d. d. ;
C-207/14, Hotel Sava Rogaška, Gostinstvo, turizem in storitve, d. o. o., proti Republiki Sloveniji;
C-526/14, Tadej Kotnik in drugi proti Državnemu zboru RS;
C-111/15, Občina Gorje proti Republiki Sloveniji;
C-185/15, Marjan Kostanjevec proti F&S Leasing, GmbH;
C-256/15, Drago Nemeč proti Republiki Sloveniji;
C-700/15, LEK Farmaceutvska družba, d. d., proti Republiki Sloveniji;
C-490/16, A. S. proti Republiki Sloveniji;
C-578/16, C. K., H. F., A. S. proti Republiki Sloveniji;